

діячів. Помітним є дискурс, присвячений боротьбі у підпіллі. За професійним складом у виданні «Polish Biographical Studies» більшість біографій – з політичним контекстом і вони «витісняють» біографії інженерів, спортсменів та митців.

У доповіді провідного наукового співробітника НБУВ, докторки філологічних наук **Г. А. Александрової** «Визнаний, але незнаний: постать Миколи Стороженка (1836–1906) в мемуарах сучасників» було розглянуто мемуарні твори, в яких висвітлюється науковий шлях М. І. Стороженка – відомого за життя, але нині забутого в Україні науковця, шекспірознавця, шевченкознавця, професора Московського університету. Доповідачка акцентувала увагу на тому, що варто подолати традицію відчуження доробку М. І. Стороженка від національно-культурного ґрунту, яка надовго закріпилася в наукових працях: російське літературознавство досі вважає вченого лише своїм представником, незважаючи на українське походження, виховання, навчання в Київській гімназії. На переконання Г. А. Александрової, мемуари є цінним джерелом не лише для розуміння біографії вченого, його творчої індивідуальності, а й для вивчення портретів його сучасників, історії літературознавства, культурного дискурсу доби.

Науковий співробітник НБУВ **І. Д. Войченко** у виступі «Бібліографія літератури про життя і творчість Тараса Шевченка (2004–2018) в контексті шевченкіани НБУВ: пошуки, здобутки, перспективи» проаналізувала повноту та хронологічні рамки вітчизняних шевченкознавчих праць, розглянула основні сучасні напрями бібліографічних досліджень, повідомила про електронну базу даних, сформовану в процесі роботи відділу національ-

ної бібліографії над працею «Тарас Григорович Шевченко: бібліографія літератури про життя і творчість, 2004–2018» – завершальною частиною проекту НБУВ зі створення єдиної зведеної наукової бібліографії шевченкіани, розпочатою у 2012 р.

Молодший науковий співробітник НБУВ **С. А. Дзюбич** у доповіді «Твори Лесі Українки на сторінках літературних альманахів і збірників XIX – початку XX ст.» представила науково-бібліографічне дослідження «Леся Українка. Твори. Переклади. Література про життя та творчість» – новий проект відділу національної бібліографії, започаткований у зв'язку з ухвалою Верховною Радою України Постанови «Про відзначення 150-річчя з дня народження Лесі Українки», що передбачає висвітлення життєвого і творчого шляху письменниці. Доповідачка проаналізувала основні українські літературні альманахи кінця XIX – початку XX ст., в яких публікувалися твори Лесі Українки, висвітлила тематику, структуру видань, розкрила особливості їх підготовки.

Чимало положень, висловлених доповідачами, стали предметом жвавої, зацікавленої дискусії з питань пріоритетів наукових досліджень, теоретичних та методичних засад сучасної біографістики. Обмеженість часу не дала змоги виступити усім доповідачам. Тому було вирішено неоприлюднити на секції матеріали розмістити на сторінках збірника наукових праць «Українська біографістика».

Тетяна Котлярова,
молодший науковий співробітник НБУВ

Інтеграція друкованих і електронних бібліографічних ресурсів у формуванні репертуару періодики

9 жовтня 2019 р. в рамках Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні тенденції у цифрову епоху» відбулося засідання секції «Інтеграція друкованих і електронних бібліографічних ресурсів у формуванні репертуару періодики». У заході взяли участь провідні фахівці Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, Інституту історії України НАН України, Президії НАН України, Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Книжкової палати України імені Івана Федорова, представники компанії «Архівні інформаційні системи», співробітники Національної бібліотеки України для дітей, бібліотеки Київського національного економічного університету (КНЕУ), Українського інституту інтелектуальної власності (Укрпатент), бібліотеки Національного авіаційного університету (НАУ), Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ). Обговорювалося широке коло питань, пов'язаних з подальшим розвитком пресознавчих досліджень.

Засідання відкрили співкерівники секції: завідувачка відділу НБУВ, кандидат історичних наук **О. А. Вакульчук** і провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук **Г. Я. Рудий**. У своєму вступному слові О. А. Вакульчук розкрила мету і завдання, які відділ пресознавства НБУВ поставив перед собою на найближчі роки у рамках виконання наукової теми і які здобутки підрозділ вже має на даний час. У доповіді, підготовленій спільно з молодшим науковим співробітником НБУВ **Л. А. Білименко**, «База даних «Багатотиражні газети України у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1922–2002 рр.)» у системі науково-інформаційних ресурсів НБУВ». О. А. Вакульчук розповіла про розпочате у відділі комплексне історико-бібліографічне дослідження ба-

гатотиражної преси України, за результатами якого створюється база даних, готується монографія та серія друкованих бібліографічних покажчиків.

Заступник генерального директора ЛННБ ім. В. Стефаника, доктор наук із соціальних комунікацій **Л. В. Снісарчук** у своєму виступі «Концепт «пресознавство» в українському науковому дискурсі» порушила важливі питання методології і методики пресознавства. Окреслені доповідачкою проблеми викликали жваве обговорення. Присутнім вдалося досягти консенсусу щодо вироблення спільних методологічних засад дослідження періодики. Керівник компанії «Архівні інформаційні системи», кандидат історичних наук **К. А. Віслобоков** доповів про технології сканування, обробки та подальшого зберігання газет, про зарубіжні і вітчизняні практичні здобутки у цій справі. Він підкреслив, що необхідно якнайшвидше розпочати роботу над формуванням єдиної електронної бібліографічної бази газет України (від заснування першої газети до сьогодення), активізувати створення цифрових колекцій періодики, що зберігається у фондах різних установ країни, і уможливити доступ до цього інформаційного ресурсу всім провідним бібліотекам.

Завідувачка відділу ЛННБ ім. В. Стефаника, старший науковий співробітник, доктор філологічних наук **М. М. Комарниця** дослідила перший український славістичний журнал «Слово», підкреслила його значення для розвитку вітчизняної періодики. Було подарувано НБУВ книжку «Константин Чехович. Християнський націоналізм», науковим редактором і одним з упорядників якої виступила доповідачка. Старший науковий співробітник ЛННБ ім. В. Стефаника, кандидат філологічних наук **О. Р. Дроздовська** у своєму виступі розглянула пресу як джерело вивчення історії української журналістики. Науковий співробітник ЛННБ ім. В. Стефаника, кандидат наук із соціальних комунікацій **О. З. Середа** темою свого виступу об-

рала «Мистецькі «Обрії» Богдана Кравціва». Науковий співробітник ЛННБ ім. В. Стефаника, кандидат наук із соціальних комунікацій **З. І. Наконечна** детально проаналізувала діяльність видавничого концерну «Українська Преса».

На секції було представлено блок досліджень періодики діаспори: доповіді, присвячені цій темі, виголосили фахівці відділу зарубіжної україніки Інституту книгознавства НБУВ: провідний науковий співробітник, доктор історичних наук, доцент **Т. Д. Антонюк** («Газета “Народна воля” як промоутер ідей українства в діаспорі»); завідувачка відділу, кандидат історичних наук **О. І. Дзира** («Пресознавчі дослідження української діаспорної періодики Канади 1918–1939 рр.»); професор Інституту журналістики КНУ імені Т. Шевченка, доктор філологічних наук **А. А. Бойко** («Релігійні медіа української діаспори: проблеми дослідження і збереження»); завідувачка відділу ЛННБ ім. В. Стефаника, кандидат філологічних наук **Н. М. Кулеша** («Діяльність Українського Пресового Бюро у Будапешті 1919–1920 рр.»).

У своєму виступі завідувачка Державного архіву друку Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова» **Ю. А. Сахневич** розповіла про колекцію радянської ідишомовної періодики, що зберігається у фондах КП, особливості її опису, реставрації, оцифрування. Тему ідишомовної періодики продовжили молодші наукові співробітники НБУВ – **Т. О. Батанова** («Ідишомовна періодика України 1917–1919 рр. як історичне джерело (на прикладі щоденної партійної газети «Нає цайт»)) і **О. Ю. Горшихіна** («Огляд російсько-єврейських періодичних видань 1919–1937 рр. з колекції «Періодика» відділу фонду юдаїки ІР НБУВ»).

Про методологічні і методичні проблеми комплексного дослідження газетної періодики (на прикладі газети «Нова Рада») говорив провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук **Г. Я. Рудий**. Про роботу над науковим каталогом «Газети України 1816–1916 років у фондах НБУВ» доповіли його автори-укладачі: науковий співробітник НБУВ **О. С. Залізничок** і молодший науковий співробітник НБУВ **І. М. Швець**.

Молодший науковий співробітник НБУВ **Х. А. Астапцева** охарактеризувала жіночий часопис «Нова хата», його тематику,

авторів, видавців тощо. Про проблеми формування фонду газет НБУВ у контексті Закону України «Про реформу державних комунальних ЗМІ» йшлося у співповіді завідувачки відділу НБУВ **Н. М. Носкіної** і молодшого наукового співробітника НБУВ, кандидата історичних наук **С. В. Дригайло**. Молодший науковий співробітник НБУВ **О. М. Донець** предметом свого дослідження обрала журнали і плакати радянського періоду. Доповідка детально розкрила їх джерелознавчий потенціал. Про виробничу періодику України, на сторінках якої відбивалися суспільні настрої революційних подій 1917 р., повідомила старший науковий співробітник Державної наукової установи «Книжкова палата України імені Івана Федорова», кандидат історичних наук, доцент **Л. В. Дояр**.

Старший науковий співробітник НБУВ, кандидат історичних наук, доцент **О. З. Клименко** і молодший науковий співробітник НБУВ **О. Л. Сокур** підготували спільну доповідь про наукові журнали НБУВ як невід’ємний компонент електронного інформаційного бібліотечного ресурсу. Молодший науковий співробітник НБУВ **О. А. Цибульська** розповіла про перше радянське видання музичної агітації – журнал «Музыкальная новь». Молодший науковий співробітник НБУВ **К. В. Петриченко** виступила з доповіддю «Закони про українське громадянство періоду Української революції (за матеріалами періодики 1918–1921 рр.)».

У роботі секції взяли участь й інші фахівці, які виявили інтерес до проблем пресознавства: **Н. М. Кийко** (Національна бібліотека України для дітей та юнацтва), **С. А. Македонська** (бібліотека НАУ), **А. І. Москаленко** (Укрпатент), **Л. П. Залобовська**, **С. М. Крючкова**, **Л. Ю. Кульчицька**, **Л. Б. Хоменко** (бібліотека КНЕУ), **В. В. Гайдай**, **О. В. Клименко**, **Н. Ф. Криворучко** (НБУВ).

Засідання секції проходило в атмосфері конструктивного обміну думками і пошуку рішень спільних проблем; наприкінці учасники висунули низку пропозицій і рекомендацій, котрі організатори зобов’язалися врахувати у майбутньому.

Ольга Вакульчук,
кандидат історичних наук,
зав. відділу НБУВ

Архівна та рукописна наукова спадщина: сучасні особливості формування та використання

10 жовтня 2019 р. у приміщенні Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського по вул. Володимирській, 62 у рамках Міжнародної наукової конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Актуальні тенденції у цифрову епоху» відбувся науковий семінар «Архівна та рукописна наукова спадщина: сучасні особливості формування та використання». У його роботі взяли участь фахівці у галузі джерелознавства, архівознавства, історії науки. До обговорення було подано 27 доповідей, присвячених питанням теоретичних і науково-прикладних аспектів формування наукових документних комплексів, створення інтегрованих електронних архівних ресурсів та використання архівних і рукописних джерел у сфері науки та культури України.

З вітальним словом до учасників семінару звернулася завідувачка відділу НБУВ, кандидат історичних наук **Г. В. Індиченко**. Вона відзначила актуальність дослідження формування документного складу, інформаційного потенціалу вітчизняної наукової архівної та рукописної спадщини на сучасному етапі, окреслила коло питань, запропонованих до обговорення.

Підвищений інтерес у присутніх викликала доповідь радника

Президії НАН України, академіка **О. С. Онищенка** «Наукові архіви – скарбниця актуальних ідей», в якій учений акцентував увагу не тільки на інформативному, а й евристичному потенціалі наукових архівів. Цінну інформацію дослідник може отримати не лише з основних документів фондів, але й з евристичних елементів, які містяться у фразах, замітках на полях, абзацах, висловлюваннях під час інтерв’ю, назвах наукових тем, постановці проблеми, експромті, підсумковому висновку. Саме тут часто викладаються актуальні думки, ідеї, пропозиції. Це окремі поодинокі зерна істини в робочому матеріалі вченого, які треба помітити, пізнати. Вони допомагають повніше висвітлити творчу лабораторію дослідника. У цьому контексті доповідач торкнувся питання повноти комплектування наукових архівів, відбору й опису документів, вироблення нових методик щодо формування архівів, зокрема особових фондів учених. Було наголошено: на часі – створення цифрових наукових архівів визначних науковців, у складі яких має бути відображена їхня цифрова продукція, особливо поточна (листування, участь у дискусіях у мережах, робочі варіанти текстів і т. п.). На сучасному